

Streszczenie pracy doktorskiej lek. Marcina Strony

Promotor: dr hab. Tomasz Konopka

Temat pracy doktorskiej: „Sądowo-lekarska analiza zgonów dzieci i młodzieży na podstawie materiału opiniodawczego Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UJCM z lat 2000-2010” – monografia

W analizie sądowo-lekarskiej zgonów dziecięcych, można wyróżnić zabójstwa, samobójstwa, wypadki o różnym charakterze oraz zgony z przyczyn chorobowych. Podobną klasyfikację stosuje się do analizy zgonów osób dorosłych, jednakże zarówno przyczyny zgonów jak też ich rozkład w obu grupach wiekowych jest inny. Wynika to z odmienności chorób wieku dziecięcego i osób dorosłych, trybu życia i zadań społecznych. Istnieje wiele opracowań poświęconych problemowi umieralności dzieci i młodzieży. W przeważającej większości są to opracowania o charakterze statystycznym, służące pokazaniu skali zjawiska, jego przyczyn oraz trendów umieralności tj. obserwacji czy w danym okresie czasu liczba zgonów dzieci z powodu danej przyczyny rośnie czy też maleje. Oczywiście ograniczenia takich opracowań nie pozwalają zgłębić przyczyny śmierci, okoliczności zgonu, wyłowić z masy danych poszczególnych przypadków. Podstawą prawną wykonania sądowo-lekarskiej sekcji zwłok jest art. 209 k.p.k. (Dz.U. z 2018r. poz. 1987 ze zm.). Z jego treści wynika zakres spraw analizowanych w Zakładach Medycyny Sądowej, w tym dotyczących zgonów dzieci i młodzieży, które stanowią wycinek wszystkich spraw zgonów małoletnich, nadzorowanych przez Prokuraturę i Policję. Materiał niniejszej pracy stanowią przypadki zgonów dzieci i młodzieży do 18-go roku życia, w których opinie wydawała Katedra i Zakład Medycyny Sądowej UJCM, w latach 2000-2010. Rejon, z którego pochodzą analizowane przypadki obejmuje obszar Małopolski, część województwa świętokrzyskiego oraz podkarpackiego. W Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej UJCM w okresie od 2000 do 2010 r. przeprowadzono łącznie 11260 badań pośmiertnych zwłok. W tej liczbie wykonano 481 badań sekcyjnych osób w wieku do 18 roku życia, co stanowi ok. 4,2 procent wszystkich autopsji w tym czasie. W badanej grupie znalazło się 159 osób płci żeńskiej i 322 płci męskiej, stanowiących odpowiednio 33 % i 57 % przypadków zgonów dzieci. Wśród wyselekcjonowanych przypadków stwierdzono 12 przypadków dzieciobójstw, 15 zabójstw, 60 samobójstw, 303 sprawy o charakterze szeroko rozumianego wypadku oraz 91 zgonów o podłożu chorobowym. Zakres badań przeprowadzanych w Zakładzie Medycyny Sądowej obejmował sądowo-lekarską sekcję zwłok, badania histopatologiczne wycinków narządów pobranych w trakcie sekcji, badania krwi i moczu na zawartość alkoholu etylowego, a w części

przypadków także analizę toksykologiczną zabezpieczonego materiału, badania mikrobiologiczne i biochemiczne.

Wyniki przeprowadzonych badań wykazały, że chłopcy byli najliczniejszą grupą zmarłych badanych w analizowanym okresie; co więcej, w przypadkach utonięć i tam, gdzie do zgonu doszło w wyniku samobójstwa przez powieszenie liczebność chłopców przekraczała 80 % przypadków badanej grupy. W omawianym okresie liczba samobójstw dzieci i młodzieży kierowanych do badania w krakowskim Zakładzie Medycyny Sądowej utrzymywała się na podobnym poziomie. Nie wykazano również zmiany liczby dzieciobójstw; ich liczba niezmiennie oscylowała wokół 0-2 przypadków rocznie. W dysertacji skupiono się szczególnie na przypadkach zabójstw i dzieciobójstw, analizie poddano nie tylko ofiary przestępstw, ale również dokonano analizy modus operandi sprawców. Wykazano, że rodzice, którzy pozbawili życia własne dzieci w chwili popełnienia czynu znajdowali się w stanie ostrej psychozy, a najczęściej wykorzystanym narzędziem czynu był nóż. Nie stwierdzono ani jednego przypadku zabójstwa altruistycznego, raportowanego, jako najczęstsze w badaniach anglosaskich. Analiza przypadków dzieciobójstw potwierdziła również, że na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat profil dzieciobójczyni nie uległ znaczącym zmianom, podobnie jak przekrój wyjaśnień składanych przez nie po zatrzymaniu. Zastępowanie się własnym przekonaniem o martwym urodzeniu dziecka było najczęściej podawanym powodem porzucenia dziecka. Co ciekawe, w badanej grupie stwierdzono duży odsetek spraw, w których do ujawnienia przestępstwa doszło w wyniku interwencji medycznej Pogotowia Ratunkowego, podjętej na skutek krwawienia z dróg rodnych po przebytym porodzie. Implikuje to refleksję, że rozwijana w obszarze edukacyjnym współpraca medycyny sądowej z szeroko pojętą medycyną kliniczną przynosi wymierne korzyści. Na zakończenie należy stwierdzić, że różnorodność poruszanych spraw i zestawienie ich w jednym opracowaniu, pozwoliło ukazać ogromne znaczenie prawidłowo przeprowadzonej sekcji sądowo lekarskiej. Z jednej strony, tam gdzie przestępne działanie było niewątpliwe, określenie przyczyny i mechanizmu zgonu pozwalało prawidłowo ukierunkować dalsze postępowanie organów ścigania, a w sprawach, które wszczęto w związku z nagłą, niejasną śmiercią dziecka, ustalenie chorobowego podłoża śmierci pozwalało je jednoznacznie zakończyć

Streszczenie pracy w języku angielskim

In the forensic analysis of childhood deaths, we can distinguish killings, suicides, accidents of various types and deaths due to illness. A similar classification is used to analyze adult deaths, however, both the causes of deaths and their distribution in both age groups are different. This is due to the differences in childhood diseases and adults, lifestyle and social tasks. There are many studies devoted to the problem of child and youth mortality. In most cases that kind of studies are of a statistical nature, used to show the scale of the phenomenon, its causes and mortality trends, i.e. observation whether in a given period of time the number of deaths of children due to a given cause increases or decreases. The obvious limitations of such studies do not allow to explore the cause of death, circumstances of death or pick out individual cases from the mass. The article 209 of the Code of Criminal Procedure (Journal of Laws of 2018, item 1987, as amended) constitutes the legal basis for forensic medical autopsy. The article indicates the scope of cases analyzed in the Forensic Medicine Departments, including deaths of children and youth. Therefore the scope can be seen only as a certain fragment of all deaths of juveniles, cases being supervised by the Prosecutor and the Police. The deaths of children and adolescents up to 18 years of age, in which opinions were issued by the Chair and Department of Forensic Medicine of the Jagiellonian University in the years 2000-2010 constitute the main issue of that work. The region from which the analyzed cases originate covers the area of Lesser Poland, part of the Świętokrzyskie and Podkarpackie voivodships. A total of 11,260 post-mortem examinations were carried out in the Department and Forensic Medicine UJCM in the period from 2000 to 2010. That number includes 481 postmortem examinations performed on persons under the age of 18, which comes down to 4.2 percent of all autopsies at that time. The study group included 159 female and 322 male, accounting for 33% and 57% of child deaths, respectively. Among the selected cases there were 12 cases of infanticide, 15 killings, 60 suicides, 303 cases of a broadly understood accident and 91 deaths due to illness. The scope of tests carried out at the Department of Forensic Medicine included forensic autopsy, histopathological examinations of organ samples taken during the autopsy, blood and urine tests for ethyl alcohol, and in some cases also toxicological analysis of the protected material, microbiological and biochemical tests.

The results of the conducted research showed that boys were the most numerous group of deceased subjects in the analyzed period. Moreover in cases of drowning and where death occurred as a result of suicide by hanging, the number of boys exceeded 80% of the cases of the examined group. During the examined period, the number of suicides of children

and adolescents examined in the Krakow Institute of Forensic Medicine remained at a similar level. There was also no change in the number of infanticides. Their number invariably oscillated around 0-2 cases per year. This work focuses mostly on the cases of homicides and infanticide. Not only were the victims of crime analyzed but also the modus operandi of perpetrators. It was shown that the parents who deprived their children of their lives at the time of the act were in a state of severe psychosis, and the most commonly used tool of the act was a knife. There was not a single case of altruistic murder reported as the most common in Anglo-Saxon studies. The analysis of infanticide cases also confirmed that over the past several decades the profile of female infanticide has not changed significantly. The range of explanations they provide after detention has not changed. Giving a birth to a stillborn child was the most frequently reported reason for abandoning a baby. Interestingly, in the study group a large percentage of cases were found in which the crime was disclosed as a result of medical Ambulance Service intervention for cases of bleeding from the genital tract after delivery. This implies reflection that the cooperation of forensic medicine with broadly understood clinical medicine on educational grounds brings measurable benefits. In conclusion, it is worth noticing that putting together the variety of cases in one study allowed to show the great importance of a properly conducted forensic medical section. On the one hand, in cases where the criminal action was obvious the determination of the cause and mechanism of death allowed to properly direct the further proceedings of the law enforcement authorities. On the other hand in cases of the sudden, unclear death of a child, establishing the fact that death occurred as a result of illness allowed to end them